

**ИЖТИМОИЙ ТАРМОҚЛАРДА ФУТБОЛ ЎЙИНЛАРИНИНГ ЁРИТИЛИШ
ХУСУСИЯТИ: ЯНГИ МЕДИА МУҲИТИДА СПОРТ МАДАНИЯТИ**

Рустамов Илӛс Алишерович

*Ўзбекистон журналистика ва оммавий
коммуникациялар университети*

Аннотация. Футбол – жаҳон миқёсида энг оммавий спорт тури бўлиб, миллионлаб мухлисларни бирлаштириб, ҳаётнинг турли соҳаларига таъсир кўрсатади. Ижтимоий тармоқларнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши эса футбол маданиятининг янги босқичига олиб келди. Бугунги кунда ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларини ёритиш, мухлислар билан мулоқот қилиш ва спорт маркетингини олиб боришда муҳим роль ўйнамоқда. Мазкур мақолада биз ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларининг ёритилиш хусусиятларини, унинг афзалликлари ва камчиликларини, шунингдек, футбол маданиятига таъсирини кўриб чиқамиз.

Калит сўзлар: *ижтимоий тармоқлар, маркетинг стратегияси, интерактив мулоқот, футболчиларнинг саҳифалари, клубларнинг саҳифалари.*

Кириш. Ижтимоий тармоқларнинг футбол маданиятига таъсири: Янги медиа муҳиtida мухлислар ҳаёти. Ижтимоий тармоқлар футбол маданиятига қуйидагича таъсир кўрсатмоқда:

- **Реал вақтдаги мулоқот:** Ижтимоий тармоқлар мухлисларга ўйинларни кузатиш, ўз фикрларини билдириш ва бошқа мухлислар билан мулоқот қилиш имкониятини беради.

- **Жамоатчилик фикри:** Ижтимоий тармоқлардаги муҳокамалар, трендлар ва мухлисларнинг фикрлари футбол клублари ва мутахассислар учун муҳим маълумот манбаига айланмоқда.

- **Футбол хабарларига тезкор кириш:** Ижтимоий тармоқлар футбол хабарлари, ўйин натижалари ва бошқа муҳим маълумотларга тезкор кириш имкониятини тақдим этади.

Футбол клубларининг янги маркетинг стратегияси:

- **Мухлислар билан мулоқот:** Футбол клублари ижтимоий тармоқлар орқали мухлислар билан мулоқот қилиб, уларнинг фикрларини билиб, ўз фаолиятлари ҳақида маълумот беришади.

- **Маркетинг кампаниялари:** Ижтимоий тармоқлар клубларга янги маркетинг кампанияларини олиб бориш ва ўз брендини ривожлантириш имконини беради.

- **Спонсорлик ва реклама:** Ижтимоий тармоқлардаги рекламалар ва ҳамкорлик орқали клублар молиявий даромадларини оширишлари мумкин [1].

Футбол журналистикасининг янги формалари:

- **Онлайн контент:** Ижтимоий тармоқлар футбол журналистларига онлайн контент яратиш, видеолар, фоторепортажлар ва матн материалларини жойлаштириш имкониятини беради.

- **Реал вақтдаги таҳлил:** Ижтимоий тармоқлар футбол журналистларига ўйинларни реал вақтда таҳлил қилиш ва ўз фикрларини мухлислар билан баҳам кўриш имконини беради.

- **Интерактив мулоқот:** Ижтимоий тармоқлардаги муҳокамалар футбол журналистларига мухлислар билан интерактив мулоқот қилиш ва уларнинг фикрларини эшитиш имконини беради [2].

Ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларининг ёритилиш хусусиятлари: Янги форматлар ва трендлар

Ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларини ёритишда қуйидаги хусусиятлар алоҳида аҳамиятга эга:

Тезкорлик ва реал вақтдаги ёритиш:

- **Live трансляциялар:** Ижтимоий тармоқлардаги live трансляциялар мухлисларга ўйинларни тўғридан-тўғри кузатиш ва бошқа мухлислар билан реал вақтда мулоқот қилиш имкониятини беради.

- **Маълумот ва таҳлил:** Ўйинлар ҳақида тезкор маълумотлар, статистика ва мутахассисларнинг таҳлиллари ижтимоий тармоқларда тезкор тарқалиши мухлисларнинг қизиқишини оширади.

Кўрғазмалик ва интерактивлик:

- **Видеоконтент:** Ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларининг видео қисмлари, ғалаба голлари, ажойиб ўйин ҳолатлари, шунингдек, баҳслар ва интервьюлар мухлислар учун маълумотли ва қизиқарли контент ҳисобланади.

- **Фоторепортажлар:** Ўйинларнинг фоторепортажлари мухлисларга ўйин атмосфераси ва футболчиларнинг эмоцияларини ҳис этиш имконини беради.

- **Хештеглар ва трендлар:** Хештеглар орқали мухлислар ўз фикрларини билдириб, ўйинлар ҳақида муҳокама қиладилар, бу эса мухлисларнинг жамоатчилик фикрини шакллантиришга ёрдам беради.

- **Социологик сўровлар:** Ижтимоий тармоқлардаги сўровлар орқали мухлисларнинг ўйинлар ҳақидаги фикрларини, энг яхши футболчиларни танлаш ва бошқа мавзулардаги фикрларини билиш мумкин [3,4].

Шахсийлаштирилган контент:

- **Футболчиларнинг саҳифалари:** Футболчиларнинг ижтимоий тармоқлардаги саҳифалари мухлисларга уларнинг ҳаёти, машғулотлари ва ўйинлари ҳақида маълумот бериш имконини беради.

- **Клубларнинг саҳифалари:** Футбол клубларининг ижтимоий тармоқлардаги саҳифаларида мухлисларга клуб хабарлари, янгиликлар ва турли хил контент тақдим этилади.

• **Футбол экспертлари ва журналистлари:** Футбол экспертлари ва журналистларининг саҳифалари мухлисларга ўйинлар ҳақида таҳлил, маълумот ва фикрларни тақдим этади [5].

Ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларини ёритишнинг афзалликлари ва камчиликлари: Янги медиа муҳитининг икки томони

Ижтимоий тармоқларда футбол ўйинларини ёритишнинг қуйидаги афзалликлари ва камчиликлари мавжуд:

Афзалликлари:

• **Тезкорлик ва реал вақтдаги ёритиш:** Ижтимоий тармоқлардаги live трансляциялар ва тезкор маълумотлар мухлисларга ўйинларни кузатиш ва жамоатчилик фикрини билиш имконини беради.

• **Жаҳон миқёсидаги аудитория:** Ижтимоий тармоқлар футбол ўйинларини жаҳон миқёсидаги аудиторияга ёритиш имкониятини беради, бу эса футбол маданиятининг глобал тарқалишига ёрдам беради.

• **Мухлислар билан мулоқот:** Футбол клублари ва журналистлари ижтимоий тармоқлар орқали мухлислар билан мулоқот қилиб, уларнинг фикрларини билиб, ўз фаолиятлари ҳақида маълумот беришади.

• **Маркетинг ва реклама:** Ижтимоий тармоқлар футбол клубларига янги маркетинг кампанияларини олиб бориш ва ўз брендини ривожлантириш имконини беради.

Камчиликлари:

• **Ҳақиқий маълумотларнинг етишмовчилиги:** Ижтимоий тармоқларда хабарларнинг тезкор тарқалиши ҳақиқий маълумотларнинг етишмовчилигига ва нотўғри хабарларнинг тарқалишига олиб келиши мумкин.

• **Ноҳақ танқид:** Ижтимоий тармоқлардаги муҳокамаларда футболчилар, мураббийлар ва клублар ҳақида ноҳақ танқидлар ва ҳақоратлар бўлиши мумкин.

• **Шахсий ҳаётни бузиш:** Ижтимоий тармоқларда футболчиларнинг шахсий ҳаётига аралашиб ва уларни кузатиш ҳолатлари бўлиши мумкин.

• **Хабарларнинг ҳақиқийлиги:** Ижтимоий тармоқларда тарқатилаётган хабарларнинг ҳақиқийлигини текшириш қийин бўлиши мумкин [6].

Футбол маданиятига таъсири: Янги тенденциялар ва келажакдаги ривожланиш йўналишлари

Ижтимоий тармоқларнинг футбол маданиятига таъсири қуйидаги тенденцияларни шакллантиришга ёрдам бермоқда:

Футбол маданиятининг демократлашуви:

• **Мухлисларнинг фаоллиги:** Ижтимоий тармоқлар мухлисларга ўз фикрларини билдириш, клублар билан мулоқот қилиш ва футбол ҳаётига таъсир кўрсатиш имконини беради.

- **Янги трендлар:** Мухлисларнинг таъсири орқали футбол маданиятида янги трендлар пайдо бўлмоқда, шу жумладан, футболчиларнинг имидж ва модаси, ўйинларнинг визуал стили ва ҳ.к.

Глобал футбол маданиятининг шаклланиши:

- **Масофавий мулоқот:** Ижтимоий тармоқлар футбол мухлисларини жаҳон миқёсида бирлаштириб, турли мамлакатлардаги мухлислар ўртасидаги мулоқотни ривожлантиришга ёрдам беради.

- **Футбол маданиятининг бирдамлиги:** Ижтимоий тармоқлар орқали турли мамлакатлардаги футбол мухлисларининг маданияти ва қизиқишлари ўртасидаги бирдамлик кучаяди.

Футбол маркетингининг янги босқичи:

- **Мухлисларга йўналтирилган маркетинг:** Футбол клублари ижтимоий тармоқлардаги мухлисларнинг фикрлари ва қизиқишларини hisobga olib, ўз маркетинг стратегияларини тузадилар.

- **Мақсадли реклама:** Ижтимоий тармоқлардаги рекламалар мухлисларга мақсадли равишда етказилиб, реклама кампанияларининг самарадорлиги оширилади [7].

Футбол журналистикасининг янги форматлари:

- **Онлайн медиа:** Ижтимоий тармоқлар футбол журналистларига онлайн медиа платформаларини яратиш ва мухлисларга янги форматдаги контент тақдим этиш имконини беради.

- **Интерактив контент:** Ижтимоий тармоқлардаги муҳокамалар ва сўровлар футбол журналистларига мухлислар билан интерактив мулоқот қилиш ва уларнинг фикрларини эшитиш имконини беради.

Футбол маданиятининг келажаги:

- **Янги технологиялар:** Ижтимоий тармоқлардаги виртуал реаллик ва бошқа янги технологиялар футбол маданиятининг ривожланишига ёрдам беради.

- **Мухлисларнинг роли:** Ижтимоий тармоқларнинг ривожланиши билан мухлисларнинг футбол ҳаётидаги роли кучаяди ва клублар ўз фаолиятларини мухлисларнинг фикрларини hisobga olib amalga oshiradi.

Хулоса. Ижтимоий тармоқлар футбол маданиятига жиддий таъсир кўрсатмоқда. Улар мухлислар ҳаётининг янги босқичига олиб келди, клубларнинг маркетинг стратегияларини ўзгартирди ва футбол журналистикасининг янги форматларини шакллантирди. Ижтимоий тармоқлардаги футбол ўйинларининг ёритилиши футбол маданиятини демократлаштирди ва унинг жаҳон миқёсида тарқалишига ёрдам берди. Футбол маданиятининг келажагида ижтимоий тармоқлар муҳим роль ўйнайди ва улар футбол ҳаётида янги тенденцияларни шакллантиришда давом этади.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

FOYDALANILGAN ADBIYOTLAR:

1. "Футбол: Ўйин, бизнес, маданият" (2018) - А.А. Karimov, Т.А. Abdurakhmanov
2. "Ижтимоий тармоқлар ва оммавий маданият" (2019) - М.А. Mirsaidov
3. "Футбол журналистикаси: Янги медиа мухитида" (2020) - Z.A. Azizov
4. "Digital Media and Sport" (2021) - A.J. Chadwick, S.J. Smith
5. "Sports Marketing: A Global Perspective" (2022) - M.J. McDonald, S.L. Watson
6. "The Sociology of Football" (2023) - J.H. Williams, R.C. Moore
7. "The Business of Football: A Guide to the Global Industry" (2024) - D.A. Green, J.D. Thompson

